

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 6.

У НОВОМ САДУ 11. ФЕБРУАРА 1891.

Год. I.

ЈЕДАН ЗАПАЈ ЗА ШТО СКОРИЈЕ ОСТВАРЕЊЕ ОПШТЕГ ЈЕРАРХИЈСКОГ
ФОНДА ЗА СВЕШТЕНИЧКЕ УДОВИЦЕ И СИРОЧАД.

(ИЗ ГОРЊО-КАРЛОВАЧКЕ ДИЈЕЦЕЗЕ)

Шодиста је већ доба било, да до-
бијемо свој орган, у коме ћемо као
у својој кући, без разлике тако зна-
них странака и начела, моћи братски
и пријатељски разговарати се и свјетовати
о својим жељама и невољама.

Па за то и ми из ових далеких
крајева наше Јерархије с одушевљењем
поздрављамо „Српски Сион“ и желимо му,
да би подсећајући, соколећи, пишући и
радећи на том, сретно помогао доградити
зграду наше црквено-народне аутономије,
помогао уредити цркву нам и школу, и
стање и живљење служитеља тих двију
светиња наших.

Слава Патријарху Ђорђију и светим
владикама уза њ, који основаше „Српски
Сион,“ да вјекује ако Бог да с народом
српским, са црквом и школом његовом!

Имамо пуно жеља и невоља, за које
смо увјерени, да би нам „Српски Сион“
своје листове отворио, али за сад изније-
ћемо само једну најгрђу невољу и срамоту
нашу, па не би ли свети Патријарх са

другим надлежним факторима, овај јавк наш
к срцу примио — па своје учинио. —

Та голема невоља и неприлика наша,
то је, што нам фамилије наше свештеничке
по смрти нашој нијесу никако збринуте,
— што управо и чини, да је наш сталеж,
најстарији и некада највиђенији, остао
данас задњи међу свијем чиновничкијем
сталежима, и да се већ на њ са неким
сажаљењем, а поготову и презрењем гледа.

Данас, кад већ ошачари и фијакери по
градовима наше монархије, имају фондове
за опскрбу своје сиротиње, ми свештеници
(осим баш срјемскијех) немамо још ништа
од тога.

Удовица једног уредског подворника,
лугара, сержантна, има по смрти свога
мужа по 20—30 фор. мјесечне мировине,
а удовица једног свештеника, који је по
новом закону морао свршити исто онолико
школа, колико и судак, одјелни престојник
или министар, — она жалосница нема
ништа по смрти свога мужа, као да није
био службеник божји, државни и народни,

већ да јој је вијек провео у приватној служби омањег господара каквог.

Колико је због тога факта. рецимо само за 20 задњих година — од како је највишу санкцију добио §. 25. I., закључак срп. нар. Сабора од 1864/5, који заповиједа, да се има основати општи јерархијски фонд за удовице и сирочад свештеничку — колико је велим само за тих 20 година пропало и у блату остало племените и даровите дјеце свештеника нашијех!

Ми без зазора велимо, да ту сирочад нашу на души носе сви наши Сабери од оно доба па до сад, а нарочито упливнији фактори у тим саборима, међу које осим прослављених корифеја међу саборлијама, спада наш епископат, који је у првом реду обвезан бринути се за интересе и углед свештеничког staleжа. — А овамо, ће год треба промакнути какву „општу“ ствар. ће треба више жртвовати него добити, ту се тад апелује на родољубље и одушевљење народног свештенства, па је онда „млак, неродољубив, издајница“ онај спромашак свештеник, који се под притиском своје домаће — фамилијарне — бриге и невоље није кадар угријати и занијети за овом или оном народном ствари.

Памтимо, да је још на сабору од 1869. изабран био одбор између чланова саборскијех с том задаћом, да спреми нацрт за статут општег јерархијског удовичког фонда. Тај је одбор — референат му је био покојни прото бјело-црквански Стефановић — нацрт тај саставио, штампати дао и међу посланике ради проучавања подијелио. Још онда — пред 22 године — сваки свештеник и сваки родољуб, који је сирочади нашој добро мислио, радовао се и надао, да ће тај нацрт за два три дана, још оне сезоне, на дневни ред изнесен, и закон о јерархијском удовичком фонду створен бити.

Али на жалост и на срамоту нашу, а ни на дику врховном представништву на родном, за пуне 22 године саборисања, не доспје тај тако ваљан предмет ни до данас на дневни ред пред сабор, јер ни у свих десетину сезона саборскијех не паће се међу представницима народнијем доста људи, који би имали срца за сиротињу нашу, па да се својски заузму око остварења те замисли, за којом од памтвијека уздише свештенство са породицама својијем.

Сабори су наши имали времена и стрпљења расправљати и жестоко дебатовати и пр. о сићушном и управо смијешном питању: хоће ли се самом пароху, или црквеном одбору дати право, да именује црквењака; — а нијесу имали кад претрести и створити статут за удовички фонд, који би до данас већ спасао био неколико стотина сирочади свештеничке од крајње оскудице, а понајвише и од умне и моралне пропасти.

Не можемо мислити, да би остварењу тако свете замисли могло бити сметње од озгоре, да је само сабор статут створити хтио, него спротиња наша плаче једино на немар представништва народног, у коме наше духовне поглавице на првом мјесту сједе.

Па и новијем нацрту статута за удовички фонд, што га је по налогу саборског одбора петнаесторице сачинио негдашњи пречасни прото Сомборски, а данашњи свети Патријарах српски Ђорђе Бранковић, — па и томе нацрту, као да је суђено било подијелити судбину Стефановићева статута од 1869, јер и овај већ десетак једанаест година не може дочекати да на дневни ред у сабору дође, као да би било, и да би могло бити за саборску расправу важнијих и прешнијих предмета од њега. Не, нема важнијег и прешнијег

предмета за саборску расправу од удовичког фонда!

То велим ја као свештеник, а увјерен сам, да је ово мисао и свега српског свештенства наше Митрополије и свакога Србина, који знаде да би и црква и народ српски могао много више рачунати на службену ревност свештеника задовољна, који не би морао и дан и ноћ мислити само о томе, шта ће бити од сирочади његове, кад он једном у гроб легне.

Како разабрасмо из расправа саборског одбора, изнијеће се пред идући Сабор „уредба“ о дотацији Митрополита-Патријарха, манастирског фонда и дотације манастирског свештенства, о уређењу Епархија, МЦСавјета и т. д.

Али између свију тијех предмета, осим можда уређења учитељског мировинског фонда, није и не може бити ни један тако прешан, као наш удовички фонд; јер неће нам Патријарху ништа бити, ни са данашњом дотацијом још неко вријеме; неће нам пропасти ни манастири ни калуђери макар потрајало још неко вријеме данашње стање, неће нам пропасти Епархије за кратко и с данашњим уређењем и т. д., али сваки дан пропада сирочад свештеничка.

Ми познајемо свештеничких синова, који аргатоваше, а и данас аргатују по земаљским казнионама у Госпићу и Лепо-

глави, јер су крали, убијали и клали, а јамачно не би били тако дубоко морално пали, да су имали у дјетињству потпору какву, којом би могли нешто погодније живети, расти, и учити се књизи или поштену занату какву, — не би били тако морално пропали, да је био установљен удовички фонд.

За то овим апелујемо на родитеља новијег нацрта за удовички фонд, на светог Патријарха српског Ђорђија Бранковића: нека неда, да се његово умно чедо — тај наш удовички фонд — загуши у прабини канцеларијској, него нека га моћним упливом својим, као најпрешнији предмет Сабору на расправу и узакоњење предложи, — па да само тијем јединијем актом подигне себи споменик и у срцима свију чланова свештеничких фамилија српских, и у историји оностраног народа и цркве наше, — да само тијем подигне себи монумент аере perennius, већи него га је и један Патријарх до сада стекао.

Ово су мисли свештенства мога протопресвитерата што сам их чуо нарочито на задњем састанку, приликом заједничке исповиједи наше.

Мило би нам било, кад би у овоме листу на скоро нашли, и из других крајева наше Митрополије, који глас у прилог овој нашој општој живој жељи и потреби.

Ник. Косановић,
протопресвитер плашчански.

НЕГУЈМО ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ!

 а све стране чујемо тужбе на народ, што не иде у цркву, колико би требао да иде. Има више узрока, због којих је тај немар овладао. О њима сам већ прије говорио. Овдје ћу изнети само још један узрок томе немару, а тај је: *што се у нас слабо негује црквено појање.*

Колико ми имамо мјеста, гдје се негује црквена пјесма, да може успјешно вршити ону велику дужност, коју јој је намијенила црква, када ју је узела под своје окриље?

Као што је црква узела под своје окриље све лијепе вјештине, т. ј. говори-

штво, да њим шири узвишену и неисцрпљиву науку Христову; сликарство, да у човјеку буди помен на догађаје еванђеоске и укус за лијепим, — није она превидела ни музичке вјештине, него знајући моћ исте, на прво мјесто поставила је пјесму и мелодију, да њом угоди човјечјој души, јер се она њом највише кријени, подмлађује и оплемењава.

„Музика и појезија“ — вели проф. Светомир Николајевић — „у служби црквеној биле су по кашто снажне да одрже силу вјере и онда, када су за њу биле највеће опасности. Историк Ранке бележи као један од важних узрока, из којих се после схизме протестантске у XVI. веку западни народи повратили својој старој цркви, реформу музике у римској цркви. По његовом мишљењу служба божија компонована од Палестрине 1567. г. била је силно средство римске цркве, да опет рашири своју власт. На глас узвишене арије „Помилуј нас“ падао је одачник у покајању пред олтарем цркве, које се одрекао.“

И код нас могосмо осјетити моћ музике црквене, када нас походи чувени пјевач Славјански. Ко је био среће те чуо црквене пјесме, што их извађа славјансков пјевачки збор, тај је у час, када их је слушао, престао бити човјеком, који чена по грјешној земљи, јер у тај час струјила је кроз и најтање жилице његова тијела нека неописна величанствена потајна струја и он се осјећао блаженим капо да лебди на анђелским крилима између неба и земље у идеалу свакога хришћанина — у самом рају. „Молитва онако пјевена“, — као што рече један римокатолик — „и у народном језику, треба да дође до божијег пријестола. Уз онакову молитву човјек мора да вјерује и да постаче бољим.“

А наша православна црква, која ни једно богослужење, ни један обред не свр-

шава без вокалне музике т. ј. без појања, нарочито захтијева његовање исте.

Па да ли ми његујемо црквено појање, колико би требало?

Изузимајући неколико наших већих мјеста не негујемо црквене пјесме ни тамо, гдје би најприје морали, а то је на извору исте. Наша богословија у Карловцима, препарандије у Загребу и Карловцу а и у Сомбору заостале су у том погледу далеко.

Стари, и као што добро вели Даниловац: препотонски начин учења појања тамо се одржава, а њим се пјесма не негује, већ омаловажава. А како ли је по селима? Па у крајевима, гдје и нема школа?

Не ћемо рећи, боље да ћутимо, и да покријемо своју голотињу и срамоту.

Али нешто не ћемо оћутати. Ми треба да почнемо радити на том да се и у нас црквена пјесма узвиси на оно мјесто, које јој је црква одредила, када ју је узела у своју службу. Ми морамо настојати, да оборимо соло-појање. и заведемо у цркви скупно појање, а које је и прописано у нашој цркви т. ј. да сав народ у цркви свештенику одговара и поје. Овако како је данас, није добро. Горе је но што је било у старије вријеме.

Почети се мора на извору појања и то у богословији и препарандијама. Стари начин учења појања мора се докинути. Нити је згодан за школу нити је напредан, а нште много скупоцјенога времена и труда. По том начину учења користе се само они, који имају музичкога дара а остали слабо, а што је најжалосније, који тако уче, нијесу у стању бити расадници црквеног појања у народу.

Ми морамо прихватиши пошталне знакове и у учењу црквеног појања, и онда ћемо тек постићи цијел, којој треба да тежимо. Када буде учитељство и свештен

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А

ство разумјело правила, по којима се учи појање, оно ће лакше и далеко успешније моћи ширити лијепу црквену пјесму у школи а преко ове у народу. А један пут када се у народ укоријени лијепо црквено појање, боље ће и у цркву долазити. Она му тада неће бити страна већ својатна; он у њој неће као окамењен стајати, него ће као живи син њен као у својој кући, своју дужност испуњавати и својим побожним чувствама давати одушке у лијепом појању. А да ће тако бити, када се црквено појање укорјени у народу, увјериће се свако, који помно мотри: ко највише долази у цркву? Тај ће видјети, да најчешће долазе баш они хришћани, који знају појати и читати црквене књиге.

А знате, на што би још требало припазити?

Требало би припазити који учитељи и свештеници разумију лијепо појање и учење истога, те да им се повјеравају мје-

ста, гдје би могли своју дјелатност развити. Као што је дачас, није добро. Има доста случајева, да свештеник, који би у том погледу могао и хтјео одушевљено радити, сједи на парохијици, у којој има десетак школске дјечице. Зар није штета за његов рад?

Почело се говорити, да и Њег. Светост наш садањи Патријарх мисли предузети реформу у учењу црквеног појања у Карловцима. Овом се радује сваки пријатељ цркве и народа, јер је увјерен, да ће та реформа донијети обилнога плода. Без његовања музичке вјештине, мислио је још у давна времена Питагора, долази се теже до великих истина о Богу и о постању васељене.

Његујмо музичку вјештину, његујмо боље наше црквено појање!

Бресшовцац (у Славонији).

Јован П. Јовановић,
свештеник.

РАЗНОУЧТЕННЕ НЕКОТОРНИХЪ МЪСТЪ КЪ СЛОВЪНСКИХЪ ЕВАНГЕЛИЈЪ

V.

МАТ. XXV. 16.

У црквенословенском јеванђелију од год. 1755. гласи у XXV. глави од Матеја 16. стих овако: шѣдъ же прѣлмѣи патъ талѣнтъ, дѣла въ нѣхъ, и сотвори дрѣгѣа патъ талѣнтъ. Исто тако гласи то место и у цркв. слов. јеванђелију од год. 1864, а тако ће гласити и у свима другим издањима црквенословенским. То место у старом словенском споменику Evangelium S. Matthaei palaeoslovenice e codicibus edit Fr. Miklosich гласи то место овако: шѣдъ же прѣлмѣи патъ талѣнтъ дѣла о нѣхъ и прѣобрѣте дрѣгѣа патъ талѣнтъ. У асеманову јеванђелију гласи то место: шѣдъ же прѣлмѣи патъ талѣнтъ дѣла о нѣхъ и прѣобрѣте дрѣгѣа патъ талѣнтъ. У никољском: шѣдъ же прѣлмѣи с. талѣнтъ, дѣла о нѣхъ и прѣобрѣте дрѣгѣа с. талѣнтъ.

У мисалу од год. 1483: шад же прѣлмѣи д. талѣнтъ и дѣла о нѣхъ и прѣобрѣте дрѣгѣа с. У овом месту од Матеја видимо да се стара словенска јеванђелија и српскословенска слажу што се тиче дрѣгѣа патъ, а у црквенословенском гласе те две речи дрѣгѣа патъ. Како то да протумачимо? Ја бих то протумачио овако: Кардинални бројеви патъ, шѣсть и т. д. сматрају се у старом словенском а и у српском језику као збирне именице, те по томе атрибут мора се слагати са својом именицом у роду, броју и падежу: дрѣгѣа патъ. Патъ је акузатив једнине женскога рода и дрѣгѣа је акузатив једнине женскога рода, дакле се атрибут дрѣгѣа слаже са својом бројном именицом патъ у броју, роду и падежу. Збир-

на и је именица, која има облик јединине а значи множину. те зато може атрибут да се слаже с њеним обликом: *дрѹгаѣ патъ* или може да се слаже с њеним значењем: *дрѹгѣа патъ*. *Пата* значи много, зато *дрѹгѣа* стоји у акузативу множине слажући се са значењем збирне именице *патъ*. Атрибут се дакле слаже с бројном именицом или по облику или по значењу. У црквенословенским јеванђелијима гледи атрибут на значење збирне именице, а у

Карловци.

старом словенским на облик *Нестално* је дакле правило за слагање атрибута с бројним збирним именицама у словенском језику. С овим се може испоредити у српском језику кад су бројеви субјекти, онда предикат долази у јединину, а може доћи и у множину. У првом случају предикат се слаже са обликом субјекта, а у другом са значењем субјекта н. п. *Седам* паша удари на кнеза. У тај час долеши девеш златних пауница, *осам* падну на јабуку.

Јован Живановић.

ХРАМ СОЛОМОНОВ.

Завршује се први четрдесетдневни период земног живота Богомладенца Исуса Христа. Ми смо близу тога дана, у који црква спомиње прво појављење свету Спаситеља његова. Онај који вечно пребива у крилу Очевог (Јован 1, 18.) Један са Отцем, да испуни старозаветни закон, као човек приноси се у храм и посвећује се као првенац на службу Богу, будући Сам Богом. Па овде се тај невидљиви Становник храма, кога нису довољна небеса да сместе, срета као човек, те га као слабога младенца прима на руке свети Богопримац. Станујући у храму, који није рука створила, Господар васелене видљиво похађа дом. Његовом Имену рукама саздани. Хришћанска црква установивши празновање Сретенија Господња, даје високо значење и смисао том догађају земнога живота свога Основатеља, примером посвећења Богу безгрешнога Богочовека, спомињући својим чедима о високим обвезама, сједињенима с њиховим уцрковљењем.

Но какве се велике и ванредне посете а уједно и милости удостојава Јерусалимски храм, јелини у то време на целом свету храм, који је посвећен правом и истинитом Богу! У свештенем надахнућу, гледајући славу тога храма још у то време, кад се он обнављао т. ј. скоро за 500 година до Рођења Христовог, пророк Агеј предвидио је већ ту велику посету храма

Јерусалимскога, те је он њим утешавао парод израиљски, који је радиковао због разорења првог велељепног храма, говорећи: „Слава тога последњег храма биће већа од прве.“ (Агеј 2, 10.)

Жалосна а уједно и велика судбина постигла је ту најглавнију јудејску светињу. Народ јеврејски чврсто беше привезан своје храму, тежио је к њему свим својим чувствима и помислима. Па то беше са свим природно. Отуда, из храма, потекло је цело устројство живота јеврејскога народа. Могуће је шта више рећи, да се из одношаја Јевреја према својем храму у име истинитога Бога опредељавала једнако, како срећа и напредак, тако и несрећа у свима епохама његова живота. Овде је Јевреј приносио своје жртве и молитве Богу, одавде су исходиле заповести Господње; овде су се усредсређавала сва очекивања и наде Израиљеве. Није онда чудо, што је Јевреј сједињавао судбу своју са судбом храма свога, што је сматрао храм свој Јехови видљивим залогом Божјег благоволења према народу. И ми знамо, да та непоколебива вера у покровитељско значење храма, у вечно трајање његово, неће оставити Јудејаца у самим критичким моментима њиховог политичког живота. Последњи бранитељи Јерусалима, кога су Римљани у год 70. по р. Хр. опседали, на концу погинули сретали су једнако с

потемехом и руглом сваки покушај римских војника да зажегу храм, ишчекивајући до последњег часа чудне помоћи својој светињи. Но јао! Помоћ та не дође, с тога, што су се Јудејци чешће пуштали у безбоштво, а најпосле одбацили Исуса Христа, кога су и сами очекивали као свога Искупитеља и Бога.

Сад ћемо у крашко науришаши облик и судбу те велике јудејске светиње, коју је саградио цар Соломон.

Праобразом јеврејског храма и самим првим на земљи домом Божијим беше јеврејска скинија, коју је по заповести Божијој устројио Мојсије у време јеврејскога скитања по пустињи, у часу бављења њихова на гори Синајској. Распоред, подела и унутрашње устројство скиније послужеше као праобраз доцније саграђенога храма Јерусалимског.

С тога, да би себи створили слику храма Соломоновог, потребно је знати устројство скиније.

Скинија т. ј. покретни храм јеврејски, делила се на три чести, од којих је свака имала особито значење. Но строго узевши, скинију су састављале управо две чести — светилиште и светиња над светињама (святая святыхъ). Трећу пак чест састављало је двориште, опредељено за учествовање народа у време богослужења. То беше просто привременом оградом ограђено чисто место под откритим небом. При улазу у двор не далеко од врата према самом улазу у скинију постављен беше жртвеник. То је био дрвени, мједи окован ковчег, који је изнутра био напуњен камењем или земљом. На угловима његовим била су четири савита рога начињена од мједи. Овамо су при водили животиње за жртве, клали их и спаљивали по установљеном поретку. Према жртвенику ближе скинији стајала је мједена умиваоница или већа мједена чинија, у којој су свештеници умивали своје руке и ноге пре но што ће ући у светилиште. Двориште је окружавало скинију са свију страна и около саме скиније представљало с три стране полу покриту галерију.

Сама скинија имала је облик шатора

у дужини око 60 стопа, а у ширини око 30 стопа. Кров њезин и стене, које су ју с три стране опасавале, начињене бејаху просто из јаке материје и утврђене на ступцима укопанима у земљу. Пред улазом у скинију беше мален притвор. Улазило се с истока. А цео у опште распоред скиније одговарао је положају народа израиљскога у време Синајскога Богојављења.

За притвором долазило је светилиште. Овде су се налазили с десне северне стране — стол окован златом, на ком су лежали „хлебови предложења,“ — а с леве јужне стране — свећњак са седам кракова, који су излазили сви из једне средице. Мало даље од њих к западу и управо према улазу, стојао је још један мали жртвеник, на ком су се палиле миомирисне ствари (кадиони жртвеник). А за тим жртвеником за целу ширину скиније беше протегнута завеса плаветне боје, украшена лепом шаром; на врху бијаху ушивени у завесу херувими. Завеса та делила је од светилишта трећи главни део — „светињу над светињама.“ У светилиште могли су улазити само свештеници и левити.

Светиња над светињама бијаше местом нарочитог присуства Божијег и јављања славе Господње. Овде је био постављен ковчег завета. То беше ковчег на четир угла, ошточен златом: у њему се чуваху — златна стамна с маном, таблице завета и жезао Аронов; на крову ковчега била су два златна херувима. У светињу над светињама могао је улазити само првосвештеник и то само један пут у години, наиме о празнику „очишћења.“ Тако је у главном било устројство скиније.

Ничега сличнога светињи Израиљској не беше ни у једног од старих народа. Пошто у скинији не беше нигде видљиво изображеног Бога, то се та околност није могла здружити са појмом о Богу древних незнабожаца и задивило их је с тога, што они нису себи могли претставити Богопоштовања без видљивога начина. На против израиљско Богослужење већ је делимично ослободило чулни поглед од видљивога, принудило дух и мисао да се

узнесе к Невидљивом, Творцу, премда је начин поклонења Богу „духом и истином“ први пут објаснио тек Исус Христос.

Кад су се Јевреји утврдили у обећаној земљи, скинија је с почетка била постављена у граду Силому, а по том у Гаваону. Такав храм био је у употреби код Јевреја скоро 500 година.

Прва мисао о грађењу непокретнога храма Богу понукла је у времена царева и принадала је св. пророку цару Давиду. Тај благочастиви цар пун могућства и славе, све то није ни у шта рачунао спрема славе и сјаја дома Божија. Примивши царску власт после пастирске штаке, он се не утеша ни славом победе над непријатељем, ни првим достојанством на земљи, но све своје задовољство и весеље налазио је у дому Божијем, у месту славе Његове. „Како су прекрасни станови Твоји, Господе сила! Моја душа жели и силно чезне у дворе Господње,“ пева он, дубоко осећајући високо достојанство храма Господњег. Мисао о грађењу храма непрестано је лежала у срцу благочастивог цара. Но њему не беше Промислом суђено, да своју намеру у дело приведе. По томе он се ограничио само на устројство нове велељепне скиније, те је приправљао за будући храм огромне количине материјала, који се састојао из злата, сребра, мједи, жељеза, велељепних дрва са Ливана, камења, и старао се за израду њихову.

Извршење тог великог и славног дела пало је у део сину Давидову Соломону, који је по завету свога оца, четврте године свога царевања и приступио зидању храма у Јерусалиму, престоници Јудеје. То беше на 1017. година пре Р. Хр. За место зидања изабрано беше гумно једног Јудејца — Орне Јевусејанина, на гори Морији. На истом гумну видео је Давид ангела Господња, који је уништавао град, и подигао је овде жртвеник Богу.

Цар Тиреки, на молбу Соломонову, посладе му ради руководства и распореда радње искуснога немара Хирама. Храм је грађен у опште по обрасцу Мојсијеве скиније, само у много већим размерама. Дужина светилишта и светиње над светињама заједно бијаше до 39 аршина. Све-

тилиште је било два пута дуже од светиње над светињама. Осим тога са источне стране овима био је дограђен још врло велики покривен притвор, опредељен за певаче и свештенодјејства. Над површином дворшта беше он узвишен на неколико степеница. С других страна храма подигнута бијаху разна побочна здања на три спрата назначена заради свештеника и левиџа.

Спољашња висина храма беше једнака над светилиштем и над светињом над светињама. Но последњој је водило горе неколико степеница. С тога висина њезина изнутра била је у неколико нижа од светилишта. Кедрово дрво, изобиље златних и сребрних украса на стенама, на вратима, на прозорима па и на праговима храма давало је необичан блесак и красоту унутрашњости храма. Светиња над светињама преграђена беше велељепном завесом, која је представљала красно сједињење трију боја на плаветном пољу. Десет светиљака, кадионице, олтар кадиони, десет трпеза са хлебовима предложена чашице, кондипри, усекачи па и унутрашња врата храма бијаху саливена од сухога злата.

Велељепни храм овај зидао се 7¹/₂ година. Кад је градња била довршена, свечано беше пренесен у њ' ковчег завета из скиније Давидове. Кад су свештеници поставили ковчег на место, у тренутку се напуни храм славе Господње тако, да су свештеници принуђени били обуставити богослужење, поражени тим изванредним појављењем присуства Божијег. Соломон у побожном усхићењу паде на колена и помоли се Господу, да прими све молитве, које му се буду узносиле у том храму, па и од незнабожаца. У место одговора на ту молитву спусти се огањ с неба, те понали све Богу приправљене жртве. То беше величанствен и диван приказ видљивог општења Бога и цара Израилева са својим народом, којему је предстојао.

Господ је обећао Соломону, да ће вечно пребивати у новосаграђеном Њему храму, но само под условом вере његове и верности народње према Јехови. У противном пак случају прорекао је томе велељепном храму погибао и разорење.

На несрећу Јевреја, удало се тој прет

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

њи божанственога Промисла да се испуни у свој сили. Не једаред после Соломона па и за његово време већ срљао је народ израњски у безбоштво и идолопоклонство. Често пута беше и сами храм при безбожним јудејским царевима оскврњен идолима, опустошен и занемарен, не марећи за савете многобројних пророка.

Мера дуготрпљивости Божије најпослед се превршила. Господ наведе на Јудеју с почетка Вавилоњане. Вођа њихов Навузардан освоји и опљени град Јерусалим, а храм сажече. То беше за 589 година до Р. Хр. Вавилоњани покупише све драгоцености храма. Јевреји буду одведени у ропство.

Вавилонско господарство, које је трајало 70 година, буде за Јевреје замењено господством Персијанским. Кир, цар персијски, прве године свога царевања у год 537. до Р. Хр. дозволи Јудејцима, да се поврате у Јерусалим, да подигну градске зидине и храм. Оживише наде Јевреја. С радошћу повратише се они у отаџбину и драговољно приступише оправци храма под руководством *Зоровавела* и свештеника *Лезде*. Посао се брзо примицао концу, но због неких сметња докончан је тек год. 517. до Р. Хр. Господ с нова поврати Јеврејима своје благовољење. С нова се почеше приносити жртве и молитве у храму. Но старци, који су видели велељепност првог храма и празнину садашега, плакаху за изгубљеном срећом и диком Израњевом. Тек после, та околност, што је Спаситељ похађао храм, надокнадила је тај спољашњи недостатак његов, премда на несрећу Јерусалим ни тада није походио тај храм.

Кобна судбина храма није се ипак ни тада свршила. Јудеја, потпадајући под власт нових освојача, скоро увек при том мораде трпети штету и плачкање свога храма. Особито ужасно је пострадао он од Антиоха, цара Сирскога, који је похарао храм и оскврњио га идолима.

На послетку, за 63 године до Р. Хр. потпаде Јудеја под власт Римљана. Римљани, 37. године до Р. Хр., поставише за управитеља Јудеје Идумејца Ирода, прозваног великим. Тај свирепи цар, побунивши својима округностима све против

себе, желећи макар мало загладити у потомству срамну успомену о себи, реши се, да преустроји храм Зоровавелев. То је он и учинио

Осим светилишта и светиње над светињама све остало преуредио је готово из основа. Он даде храму необичну висину и пространство. Храм је био расположен на истој гори Морији. Он је заузимао три уметно изведена и постепено узвишена висоравња на гори Морији. Цело двориште његово бијаше окружено огромним каменитим зидом и украшено зупцима и кулама. Десетеро врата, која су блистала златом, водила су у унутрашњост храма. На угловима спољашњега зида подигнута бијаху здања за свештенике и левите. Дуж целога зида с унутрашње стране били су проведени покривени ходници, који су се држали на колонама. Овуда су могли ходати и незнабошци. Овамо су доводили и продавали животиње за жртве, овде се водила и мењачна трговина, на коју се доцније тако разгњевио Спаситељ. Место то називало се двориштем незнабожаца.

Усред тога дворишта налазило се ново мање двориште, које је било ограђено каменитим зидом украшеним споља колонадом. То је било двориште Израњљаца, које се састојало из три одељка, одељена међу собом ниским каменитим зидовима. С источне стране беше двориште жена, за њим двориште људи, и најпослед, мало западније — двориште свештеника.

Већ површина дворишта људи бијаше над осталом површином са 15 степеница узвишена. Остали одељци били су још виши. А сам храм састављао је најдалје унутрашње здање. Цео храм био је сазидан из великих тесаних комада чистог белог мрамора, блистао је позлатом, пурпуром, красном и дивном скулптуром и драгим камењем. Висина његова износила је више од 20 хвати. Но њу је још величанственијом чинила узвишеност саме горе и дубока долина кедрског потока.

Дивота и укус украса храма задивно је Грке и Римљане. Пљоснаст кров окружен је био сѐком и позлаћеним клинцима. Над сваки' врати' бијаху устројене куле, које су подржавале четир колоне. А на

северозападној страни од храма уздизала се још красна кула или замак Антонијев. Цела група пљоснастокровних и равновидних здања, која су блистала од белине мрамора и позлате, беше врло убава и живописна, особито при светлости сунца. Чувство дубоког сажаљења обузело је срце Спаситељево, кад је Он увидео с
У Чешину, у Срему.

Јелеонске горе убаву слику храма и у тај мах пророчки предвидео његово разорење. Општи вид храмових здања волене равини упоређивати са снежном гором, украшеном сунцем позлаћеним врхом. Но и том велељепном здању кроз 70. година по Хр. Р. суђено беше, да за навек страда од руке својих безбожних освојитеља.

С рускога превео: Лазар Богдановић,
парох.

ПОГЛЕД НА ДАНАШЊЕ НАШЕ СВЕШТЕНСТВО

И НА ДОПИС

СВ. СИНОДА СЛ. САБОРСКОМ ОДБОРУ, КОЈИ УСЛОВЉАВА ЊЕГОВУ ЛЕПШУ БУДУЋНОСТ.

Sich mitzuthellen ist Natur.

(Goethe „Die Wahlverwandschaft.“)

Имѣй оуши слышати да слышитъ.

(Св. Јеванџ. Лука, 14. 35.)

Већ сам у више маха узимао перо у руке, да пишем о истакнутој теми; но увек беше нечега у срцу моме, што ме од тог корака уздржавало. Истину, жалосну, мрачну истину бацити неком чак и јавно у очи, значило је од вајкада навући на се мржњу дотичнога; значило је бацити дотичној личности рукавицу. У Мађара има и пословица: „реци истину, и разбиће ти главу!“ А још довикнути једном целом, многобројном сталезу: „то и то ти не ваља; требало би овако и овако“ — личило ми је увек на опасну, судбоносну борбу против предрасуде.

Но када с једне стране узмем у обзир, како се многи наши свештеници љуљушкају у слаткој самообмани, да њима ништа не мањка (какав пак занос никада није доносио добра), с друге оне стране, да сам и сам свештеник, те да ни случајни какав прекор од свога неће пасти тако тешко, то сам се ево једном решио, да моја разматрања на том пољу предам јавности, на шат она допринеу штогод, да наше свештенство и до скорих сретнијих наших дана што вољније прионе око свога узвишеног, светог позива, да другим речма — оно тај свој свети позив и до тих сретнијих дана схвати што озбиљније, те да и дотле наш народ у свештенству своме нађе све оно, што од њега очекује и тражи.

Ја се у овој работи не ћу упуштати у опширно разлагање појединих недостатака. Ја ћу

се овде само тек дотакнути наших појединих неудаћа; а држим да ће мудроме и оно, што будем и у том оквиру рекао, бити доста и довољно.

Још морам у напред рећи, да ћу се уз та два-три става обазрети и на значајни допис јесенашњег св. Синода минулом сл. саб. одбору, којим се установљавају два сшпендијска места ради изображавања два професора за нашу богословију.

*

Премишљајући о нашем свештенству, уверио сам се, да је то наш најснажнији сталез, уз то наш најснажнији сталез у тако красном положају, да би он могао да чини чуда за бољитак нашега народа; уверио сам се, да је свештенство у нас извор, који би наш народ у свима његовим приликама могао да напаја благотворним упливом.

Но уверио сам се одмах о том, да тај сталез, који је по наш и народосни опстанак и живот свакако од големог значаја — у данашњим и иначе тешким приликама „сном мртвијем спава“; да не даје од себе тако рећи никаква знака живота; да не показује никаква успеха у делању своје. Уверио сам се, да је тај извор већ близу да усахне; бар нам не служи ревносно, колико би требало.

Данашњи наши свештеници*) већином изгубише из вида свој свети позив, па се одају пре свачем другом, него оном, ради чега су ту.

*) Наравно: nulla regula sine exceptione; но како правило управља светом, то и ја говорим овде само о томе, како је код нас у овде, одајући достојну почасти вреним изузетцима, који имадоше толико снаге у себи, да се над нами осталима могаоше сред овог нашег хаоса дично увисити.

Тако се једни баве као са главном својом струком — економијом. Многи чак и тргују. Други се опет занели чудном неком политиком тако, да не мотре ни најмање на то, да су свештеници, да су непосредне слуге божије, оног Бића, које нас учи узајамној брацкој љубави, на срљају као зоље, бургијаше, и узнемирују наш мирни народ, место да му сваком приликом, увек, проповедају лепу нашу веру православну, да га у њој и њоме челиче и крене у његову паћеничком животу. Или је ваљада то позив једнога свештеника? Или зар он није за то ту, да народ свој упућује, поучава, да га блажи и утишава; него да га пренебрегава ради својих личних интереса и да га чак и дражи једно на другог?

Или би ваљада когод хтео овде што да примети?

Ја бих том указао на ширење Неметва и Румунства у нашој рођеној средини: ја бих том указао на небрижљиво понашање наших многих свештеника према разним пропагандама; ја бих том указао на ужасно поплавлјивање нашег народа „нововерством.“ Зар свима тим нашим јадима није крив једино нехај наших свештеника? Или зар нам то не посведочава непобитно негативни факт: где духовно крмило које наше општине држи снажна рука, да ту тим бедама ни трага ни гласа?

Но откуда је то, да на већину нашег свештенства пада та тако велика, тако тешка кривица?

На то ми питање заиста не ће бити тешко одговорити.

Ко жели да у животу користи својим ближњима, друштву, које га је одгајило и у ком се креће, тај је богме морао за рана почети да куни, да прибира средства, којима ће моћи то да постигне. Ко жели, да му делање крунише успех, и да га тај успех временом напаја својом дивном слашћу, тај мора богме засуканих рукава делати непрекидно, неуморно и у самом зноју лица свога! Та

не може се царство задобити
на душеку све дуван пушећи,

рекао је још неумрли Филип Вишњић у „Почетку буне на дахије.“

Па, ето, и наше свештенство, да је вољно да буде *право свештенство*, и оно би требало да за времена вредно куни и прибира — знање, ту дивну моћ, и да ту своју моћ употреб

љава на бољитак своје „настве“ неуморно и у зноју лица свога!

Истина, наука је велика мука; она ти пада и на душу и на тело као сињи терет — учити, бити студијозан, иште великих напора и витешке дурашности; али ко хоће да сеје, тај мора пре свега да узоре, а ко хоће да жање, тај је морао учинити и једно и друго, — а свештеник *мора* ићи за тим да жање: *Христа ради!*

Да свештенство наше не жање, то сам рекао у горњим ставовима; а не жање — јер нити је узорало, нити посејало! Или је ваљада ко жео, а да није узорао и посејао?!

Јест, пало је доста наше свештенство. А пало је, *јер нема оног изображења, које би свештенство требало данас да има!*

Наше данашње свештенство у главном нит има довољно светског, а још мање специјално богословског изображења, и ето, то нас силно туче у главу. А како је то, од великог значаја, од големе важности, да свештенство буде довољно богословски и светски изображено, показује јасно већ и то, што у Немачкој и у Русији има о том предмету читавих расправа и брошира. Код нас је, ако се добро сећам, у том правцу говорио високопреосвећени нови епископ далматински, г. др. Милаш, када је оно заузимао професорску катедру у богословији београдској

Но ја држим, да ту преку потребу и за наше свештенство не морам опширно разлагати пред просвећеним читаоцима овог цењеног листа. Та наше је свештенство нашем оостраном народносном опстанку један од најважнијих стубова, и консеквентно је, да би и зграда нашег народног живота стајала куд и камо чвршће, кад би тај преважни стуб био јачи, т. ј. кад би наше свештенство било изображеније, наученије, вољније за корисно делање, одлучније, енергичније!

А наше данашње свештенство већином као да је „убила мемла од камена“, и када би га пустили да и даље греде досадашњем својом стрменитом етазом,

под нам' би се земља провалила,
а више нас небо проломило!

Но да ме није ко год у свему досадашњем може бити криво разумео? — Ја ево изрично велим, е је од мене далеко и сама помисао, да ја апсолутно окривљујем поједине чланове на-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

шег свештенства, те нам је тај сталеж на тако ниском, тако трулом ступњу. Не. Кривица је ту у главном на другој страни. Криво је свему томе у главном незгодно и лоше досадашње устројство наше богословије, а том су опет криви многи наши архијереји, којима не беше много стало за тим, да се мало озбиљније обазру на то драго чедо наше аутономије.

Да, свему том јаду лежи кривица у том, што се међ нашим архијерејима овога века не нађе ни један, који би ту ствар схватио био у целој њеној важности, те који би и прегао био свима силама својим, да тој нашој љутој неудаћи нађе сходна лека. О, много-ли се и е тога нехаја огрешило о српски народ и Станковић и Рајачић и Маширевић и Ивачковић и Герман! Јер отворити ваљану богословију, подићи је на онај ступањ, на коме у опће треба да стоји богословија, ако смо ради, да *пошито* у сваком погледу одговара своје смеру, *сврси својој*, — *што је по наш народ тако велико и пружајуће дело, да баца црну сенку на све оне наше Патријархе, који на то не хтедоше или не умедоше да обраше важње.* Или зар није небрига за то поље силно помрачавала и ону дивну

заслугу Патријарха Јосифа Рајачића, што ју је он стекао у оним нашим кривим данима? Та баш последице његове небриге око изображавања нашег свештенства мал' те нас не упропастише: нарочито од његова доба овамо почео је оно силно да опада углед нашег свештенства те дођосмо до оних скандалних призора између свештенства и народа, о којима нам прича повесница наших седамдесетих година. И та нам црна слика свакако не сведочи ништа друго, до-ли, да *углед и моћ нашег свештенства и не могаше стајати на лешем ступњу, неже-ли на ком ступњу беше и садашња наша богословија.*

Заиста, до здравог, ваљаног свештенства, до *таког свештенства, које би народу своје било поуздано и које би га верно служило у свима његовим приликама и неприликама, моћи ћемо ми доћи ли из здраве, ваљане богословије, из шаке богословије, која би била строго духовна школа, а у обиму предмета и на начин, као што је то у богословским факултетима при свеучилиштима.* Ми ћемо само тим путем моћи процветати!

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Из срп. саборског одбора.) Саборски одбор држао је своје седнице од 21. јануара до 1. фебруара о. г., заседавао је дакле готово две недеље дана. У тим седницама расправљено је више предмета административне природе, између којих спомињемо ове: Услед отписа кр. уг. министра-председника у погледу утеривања саборских трошкова и верозаконског приноса, позвано је књиговодство нар. фондова, да о томе поднесе извештај. — Послаће се министарству основна писма о неким стипендијским и другим закладама. — Предлог св. Синода, да се у Карловцима отвори *митрополитска школарија* ради штампања црквених и школских књига, — поднеће се с препоруком сабору, а међу тим ће се спремити потребни прорачун. — Предлози св. Синода: о *семинару богословском, о установању још једног нижег богословског училишта у Г. Карловцу* за пакрачку и горњо-карловачку епархију, као и о *калуђерској школи* у ком

фрушко-горском манастиру — предани су Његовој Светости Патријарху, да о њима поднесе нацрте и прорачуне. — Патр. протосинђелу и мандатару горњо-карловачке дијецезе у Плашком, г. *Платону Телечком*, дозначена је плата и потребна свота за вођење епископског двора. — Многе молбенице црквених општина, свештеника и учитеља ради припомоћи — одбијене су, неке су упућене да се боље инструкирају, а неке су издате на мњење надлежним властима. — Припомоћ је одређена: Јовану *Врги*, пароху у Вргином Мостару, 200 фор., јер је погорео; — општинама Мађар-Волу у Вилаћу 200 фор. за свога пароха; — општини у *Буковцу* у архијерејској у име сесије за свога пароха по 200 фор. за 5 година дана због филокее; — општини у *Лединци* у архијерејској на исту цел и из истих разлога 200 фор. на 4 године дана; — *Ђорђу Павковићу*, пароху у Јасенови, 400 фор. у име мировине; — и *Сими Бабићу*, пароху у Слатини, 100 фор. на већ одобрених 100 фор.

припомоћи. — Молба епархијског школеког одбора вршачког за припомоћ срп. школама: у Влајковцу, Дежану, М. Гају, Јабуци, В. Маргити, Потпорњу, М. Жаму, Ватину, Суботици и Златици, — није се могла одобрити, што на ту цел нема фонда. — Узет је на знање опширан извештај фискала српских народно-црквених фондова. — Уговор између манастира Беочина и фирме Редлих, Оренштајн и Шпицер у погледу продаје земљишта од преко 29 јутара, где се налази тако звана „каја“ (цементни креч), за своту од 100.000 фор., — поднеће се сабору на одобрење. — Но главни задатак овог заседања саборског одбора био је: *прешрес оних уредаба, што их саб. одбор ваља да сиреми за сабор.* То су уредбе од године 1879, које су министарству поднесене и непотврђене враћене, а исто тако и елаборати сабора од г. 1885, од којих ваља да се сачини један јединствени организациони статут за сву нашу црквено-народну аутономију. Саборски одбор радио је пуних 9 дана на томе и пре и после подне, али није могао цео тај огромни посао да савлада. Саборски одбор претресао је и решио за сад: 1., уредбу о уређењу срп. парохијалног свештенства, парохија и протопресвитерата; 2., уредбу за местне православне срп. црквене општине; 3., уредбу о уређењу епархија; 4., уредбу о српском народно-црквеном митрополитском савету; 6., уредбу о саборском устројству; 7., Изборни ред за срп. народно-црквени сабор; и 8., започео је уредбу о дотацији парохијског свештенства, али се ово питање није могло коначно решити, јер је потребан аутентичан исказ о броју српских православних душа и о броју брачних парова. Кад стигну податци о томе, решиће се и та важна ствар идућег заседања саборског одбора у марту месецу. Редиковање усвојених уредаба поверено је члану саборског одбора дру Тодору *Недељковићу* и секретару Исидору *Ђурићу*. —

(Владика Георгије Хранислав.) Под овим натписом донео је „Јавор“ у 5. овогодишњем броју ову занимљиву белешку: „Приликом упока преминулог епископа бачког Василијана Петровића отворена је костурница Георгија Хранислава, најпре пакрачког, а за тим бачког епископа, који је сахрањен у новосадској саборној цркви између леве певнице и престола матере божје. Сандук је Хранислављев дрвен и изнутра свилом постављен још добро одржан нађен, те

и ако је и труо, одржао је ипак свој облик и целину. Свилена митра нађена је мекана и спљоштена, а на њој златан крст са јабучицом, а осим тога још један златан крст на грудима. И одежа је свилена првенкаста добро одржана, и ако јој је боја посукувала. Грудни кош владици остао је у целини и тек при додиру се размакнуо и попустио. Покрај сандука владице овога нађене су још неке кости, но не зна се чије су; без сумње опет којега црквенога великодостојника из прошлога столећа, јер у овоме столећу сахрањен је у саборној цркви само још епископ Гедеон, али се за овога зна, да је укопан на десној страни, код владицинога стола и десне певнице. Владика пак Јован Јовановић умрло је приликом каноничне визитације у Сомбору, те је онде и погребен; остале бачке владике (Станковић, Авђелић) постали су митрополитима, те су умрли у Карловцима. Платон Атанацковић је сазидео себи на алманском гробљу црквицу, у којој је сахрањен са својим сином и синовцем. У костурници Георгија Хранислава наша се и урна, у којој му је смештен дроб, из чега се види, да је био балзамован, и ако непотпуно и ваљда без довољно конзервирајућег материјала, пошто су му лубања и друге кости остале голе и сухе. — Овом приликом ћемо споменути да је владици Храниславу наш песник Сима Милутиновић Сарајлија свевао оду, која је засебно штампана у штампарији Павла Јанковића у Новом Саду под насловом: „Усклик на инсталацију његовог преосвјашченства високодостојјејшег господина Георгија Хранислава православног епископа бачког, сегединског и јегарског 28. јануара 1840. Од Чубре Чојковића Черногорца.“ — Осим тога писали су му и други оде и славопоје, тако и Јован Чокор, професор мађарског језика на гимназији новосадској, Филип Пејић и Милош Поповић. Овај последњи приликом доласка владициног (из Пакраца) у Нови Сад 19. септембра 1839. — По смрти митрополита Станковића био је владика Хранислав администратор митрополије до избора Јосифа Рајачића за митрополита на сабору 1842. Познато је, да је на овоме сабору Рајачић изабран *већином гласова*, а не једнодушно. Он је добио 50, а Пантелејмон Живковић, темишварски владика, 24 гласа (сомборски сенатор Коњевић гласао је за архим. Плат. Атанацковића). Кад је обављено гласање, онда су — каже се — епископи Живковић, Јовановић, Атанацковић и Рац

потписали протест против Рајачића, те га још истог вечера куриром послали у Беч, а истом приликом је администратор митрополије владика Георгије Хранислав „сам за себе устројивши прошеније, да би он као најзаслужнији високајше за дјејствителног архиепископа и митрополита *наименован* био, к његовом ц. кр. величанству отпратио.“ (Види: Достопајатност у јерархији карловачкој. Народни сабор 1842. год. у Новом Саду 1845. стр. 69.) Цар је за тим потврдио кандидата већине Јосифа Рајачића за митрополита. У споменутој књижици осуђују се још неки поступци владике Хранислава. Онога данз, кад је стигла потврда Рајачића (која се назива „деноминацијом“, наименовањем), држао је Хранислав неправилну седницу конзисторије, на којој је било само три члана, два монашког реда и прота митровачки Ивановић (писац „Новог Плутарха“), те је ту три престапа учинио: попунио је путем *симоније* протопопство карловачко и игуманство јазачко особама, које су му се препоручиле митом, и осим тога одузео је парохију једноме посланику свештенику, што овај није гласао при избору за њега, или за онога, за кога му је он саветовао. — Сада приликом смрти владике Василијана морала се гробница владике Хранислава *шракиши*, јер нема ни на једноме гробу назначено, где је гроб, и чији је. И за Гедеонов зна се само по причању врло старих људи. С тога би требало, да се на мраморној плочици назначи сад и на Хранислављеву и Василијанову гробу ко ту почива, а ваљало би и Гедеонов гроб забележити. Уједно ћемо приметити, да држимо да је погрешка била сада отворати костурницу Хранислављеву, отворати сандук му и дирати мошти му, одело и оправу, јер се тиме пореметило и помицало тело његово и срушило, што је још било у целини, јер је гробница врло малена, грађена је за једнога самртника, те да би и пок. Василијан се сместити могао, морало се све помаћи и претиснути. Кад нема велике костурнице за наше црквене поглавице, онда би ваљало за свакога нову градити, а не туђу кварити и кости дробити. — За влидику Хранислава зна се, да се нешто и књижевношћу бавио. На књижевности је радио још пре него што се закалуђерио. Писао се најпре *Гаврило Хранислављевић*, а после краће *Гаврило Хранислав*. У калуђерству је добио име *Георгије*. Први су му стихови изишли још 1798. године

у похвалу Стевану Авакумовићу, кад је примио „жезл архјерејски“. То је писао као јуриста у Пешти Други му је рад изишао године 1802 а то беше: „Цвјет на гроб Јоана Раича ковиљекаго архим. дне 11. дек. 1801. усопнаго.“ Шафарик напомиње, да је ово писано хексаметрима и пентраметрима на слик, а у строфу иде по пет стихова. Први хексаметар није у сликовању, 2. и 5. стих пентаметар су и сликују се. Године 1804. (Шафарик држи да ова година није поуздана) издао је Хранислав *кувара*, што га је превео с немачког под натписом: „Поварнаја књига, по немцкому кохбух, првим опитом — — с њемецкаго на славно-сербски во Вијење преведена, ижд. Дамјана Каулицји“. (Овде се потписао „Хранислав“, а дотле је било „Хранисављевић“) У години 1808. изишле су од њега „Рјечи надробнија“ Шафарик 468). Године 1815. изишле су две радњице његове: „На смерт високоблагор. госпожи Јосифи Стратимировић от Кулпин, рожденија Текели“ и „Преосв. г. Стеф. от Авакумовић Еп. Карлшт.“ Умрљо је на скоро после сабора од 1842. године, који је завршен месеца октобра, а за администратора наменен му је био данашњи епископ будимски, старина наша Арсеније Стојковић.

Др. И. О.

(Српска православна црквена општина у Бечу) имала је 21. јануара своју редовну годишњу *скупштину*. Председник Ђорђе *Остојић* јавио је у свом извештају, да је довршена зграда српске општинске куће, у којој ће бити *црква* и *школа* смештена. Тај *српски општински дом* подигнут је у Бечу на лепом месту у предграђу Landstrasse, у Видовој улици, Veithgasse, 3. Унутарњи украс биће по свој прилици до јесени готов — Благајник општински *Стова* известио је, да у благајни општинској има још 9.000 ф., и изрекао је наду, да ће се та свота умножити прилозима тако, да ће се црква моћи достојно украсити. — Скупштина је још решила, да се распише стечај за место *пароха*, који мора бити калуђер или обудовљен свештеник, а мора знати добро немачки језик. Годишња плата парохова биће 1500 фор. и бесплатан стан. Пароху ће, осим свога свештеничког рада, спадати још у дужност, да у школи предаје деци веронауку и српски језик.

ЧИТУЉА.*)

(† Ђорђе Марковић) *парох у Каменској, у Славонији, у дароварском протопресвитерату, преселио се у вечност у очи нове године у 76 ој години века свога. Он је сам себе називао: „поп-Ђука, побратим виле са Папука.“ Живео је у Стријежевици, где је каменска парохија и црква. Родио се у Бачкој — неки веле у Новоме Саду — где је и младост провео. Учио је гимназијске науке, а после је отишао у Славонију, те је у Пакрацу свршио богословију и постао свештеником. Поп Ђука био је један од најревноснијих свештеника славонских. Био је то особити човек: он је био песник, сликар, нумизматичар и геолог. У пустињи, где му је стан био, занимао се поп Ђука науком, вештинама и старинарством. Покојника је лепо описао наш познати књижевник Миша Пешровић у својим путописним сликама, које су штампане у 162. књизи „Летописа Латице Српске“ с натписом: „У горњој Славонији.“ Из тога путописа видимо и ми податке о животу и раду тога врлога свештеника. Поп Ђука писао је и песме, онајвише оде и идиле; а исписао их је лепо и чисто у једној дебелој укориченој књизи. Многе су песме са илустрацијама, од којих су неке вештачки израђене. Поп Ђука био је и вешт сликар. У његовој кући има много слика, које је све сам израдио, а и за друге је сликао. Имао је насликане све птице из стријежевичке околине. „Орманови, столови, прозори, пећи, све је начичкано код њега разним стварима. На хиљаде минерала и окаменина из славонских брда насласано је ту у гомиле. Пужеви и шкољке, корали, морски јежеви и звезде, које су у давној давнини живиле у овом пределу, налазе се у тој великој збирци, и то многе од њих у дивно очуваним, прекрасним примерцима, који би сваком кабинету на украс служили. Пуно је и других ствари у поп-Ђукиним збиркама. Све реткости, до којих је могао доћи, он је брижљиво покупио. Има ту и неколико римских старина. Врло много држао је поп Ђука на своју нумизматичку збирку. Има стотину и више комада разних старих римских новаца.“ — Поп Ђука био веома занимљив и даровит човек. Са своје честитости, са својих душевних врлина и свежег хумора био је на далеко чувен и поштован. Вечна му успомена!*

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

(Молимо поштоване писце, уредништва српских листова и издаваче књига, да нам своја издања на приказ достављају. Мо-

*) Да бисмо могли у овој рубрици достојно испратити на онај свет сваког преминулог свештеника, молимо лепо пријатеље овога листа, да нам саопште смртне случајеве, који се догоде, и да напишу по којој реч из живота дотајног покојника. Уредн.

лимо тако исто славна уредништва, да нам своје листове у замену шаљу.)

„Хришћански Весник“. *Лист духовни за хришћанску поуку, црквену књижевност и дневна читања у цркви и свештенству.* Година XIII. Број 1. Свеска за јануар 1891. *За сада излази једанпут месечно у Београду.* Власник и одговорни уредник Алекса Илић, протојереј и председник консисторије у пензији. Лист овај излази сада у мањем обиму него до сад, а то је због многе дужне претилате од прошлих година. Цена је претплати спуштена на 6 динара годишње, а на 4 динара полугодишње. За Аустро-Угарску и остале српске земље стаје 3 фор. на годину, а 2 фор. на пола године. Прва свеска изишла је на 20. страна у четвртину, и пуна је разноврне садржине.

„Домаћи Лист“. Излази већ другу годину у Сомбору два пут у месецу. Уредник је, власник и издавалац: Стеван Коњовић, учитељ. Цена је листу: на целу годину 2 фор., на по године 1 фор — Овај српски економски лист доноси редовно поуку из вођарства, пчеларства, ратарства, сточарства, виноградарства, живинарства, повртарства, цвећарства итд. Својим дојаконским садржајем показао је, да прати и даје упућства за све гране привреде, те нека је е тога препоручен нашем читалачком свету.

Полаженик. *Позоришна игра за децу у једном чину.* Својим ученицама написала Милева Симића, учитељица срп. више девојачке школе. У Новоме Саду, штампарија српске књижаре Браће М. Поповића, 1891. — 8-на, стр. 46. — Цена 20 новчића. — Ову позоришну игру приказивале су ученице срп. више девојачке школе у Н. Саду на беседи о Сретенју о. г.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Ја сам још 1885. године прибрав сав материјал за књигу, коју хтедох издати под именом „Ручна свештеничка књига или Требник“. Сав материјал предао сам тада г. протосинђелу Фирмилијну, да га он доведе у савршен ред и да води коректуру. Пошто тако удесисмо све, ја наштампах и оглас, који је познат часноме свештенству оба реда. 1887. године отпочне се и само штампање књиге. Ну тада ми се понудише г. г. Вишомир Марковић и Павловић, кројачи црквенога и свештеничкога одеа, да учине погодбу са мном, те да исту књигу они издаду. Ја пристанем и погодим се с њима Међу осталим условима био је и тај, да књига изађе под мојим именом, јер ја сам пропутовао све православне земље и прибрав материјал. Ова наша погодба није ушврћена писмено, него се оснива на часној речи, с којима сам познат одавна.

Утврдивши тако све што треба, ја сам се занимао својим дужностима, а у последње време путовао сам по Европи и осталим местима. Кад

сам се пре месец дана вратио с пута, јако сам се изненадио, прочитавши оглас на свештеничку књигу: „Парохналникз сиречз Тревникз Шчрежденз Архимандритомз Фирмилианомз“ који издају исти кројачи Витомир Марковић и Павловић.

Мени не остаје ништа друго, него да *судским пушем тражим задовољења због прекршене погодбе* између мене и г. Фирмилијана с једне, и поменутих кројача с друге стране, а међу тим објављујем часноме свештенству, да ћу ја у најкраћем времену издати о свом трошку исту књигу, коју сам пре неколико година огласио, а коју је г. Фирмилијан новим именом назвао. Ја не тражим претплате а не тражим ни зараде на мојој књизи. С тога јављам да ће цена бити само *шест динара* и ако ће бити већа и савршенија од ове, којој су издавачи ставили претплатну цену дванаест динара.

Јављајући ово часноме свештенству обојега реда, молим да причекају још кратко време, док књига буде готова, па нека купују књигу која буде боља.

Уједно молим уредништва свију српских листова, да овај књижевни оглас одштапају.

У Београду, 1890.

Сава Грбсвић,

Јеромонах и бивши настојатељ
ман. Раковице.

Из Администрације „Српског Сиона“.

Многим општинама и појединим личностима, који се као претплатници „Српског Сиона“ обраћају нама, да им жигосане рачуне и намире о примљеној претплати пошаљемо, — одговарамо, да нам то није могуће чинити, нити то раде икоје новинарске администрације. Сваки од њих нека изволи сачувати и осталим општинским рачунима приложити овај поштански рецензи, који доказује кад су вам и колику своту послали — што је најбоља признаница за овај случај. Тако се свуда у свету ради, па се много уштеди, па тако и ми ваља да радимо.

— Са многих страна добијамо *неулаћена писма* са ознаком на коверти: „званично“. Но како наша пошта неће да зна за та „званична“ писма, наплаћује од нас за свако *двосструку* таксу. Молимо дакле свакога да на писмо марку прилепи, пре но што нам га пошаље, јер нам иначе штету чини.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на великом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожива у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

ОГЛАСИ.

Бр. Е. 65
К 34

2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено место сиест. парох. помоћника II. класе у Врањеву.

Компетенти имају своје ваљано инструјирание и довољно биљеговане молбенице путем својих претпостављених власти најдаље до 10. (22) марта 1891. го д. потписаној епарх. конзисторији поднети.

Из конс. седнице, држане у Темешвару 17. (29.) јануара 1891.

2—3 Конзисторија епархије Темешварске.

Е. 1480. ex 1890.

4

I. 240.

Стечај,

1—3

Ради попуњења парохијског места у Фердину са платом петог разреда.

Конкурентни имају своје ваљано инструјисане молбенице, најдуже до 15/27. Марта 1891. овој Конзисторији путем својих власти послати.

Из седнице епарх. Конзисторије у Вршцу 28. Јануара (9. Фебруара) 1891. држане.

3 ЈАВНА ДРАЖБА.

Срп. правосл. црквена општина у Каћу издаваће своју на пијаци лежећу кућу под бр. 41 (бивши шилдгерехтигкajt) за гостиону (где је досад и касина постојала) или за другу какву радњу и трговину састојећу из 5 соба, с кујном, шпајзом и зиданом леденицом заједно с касацицом, на једну или више година 17. фебруара (1. марта) о. г. у 2 сата по подне на јавној дражби под закуп.

Закупници дужни су положити 20 ф. а. вр. у име пишманлука. Ближи услови могу се сазнати у писарници срп. православне општине у Каћу.

Из седнице срп. прав. општине у Каћу држане 12. (24.) Јануара 1891.

1—1

Председништво.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на великом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожива у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи шаљу се накладној *штампарији А. Пајевића* у дунавској улици, а *рукописи* уреднику *Саши Пешровићу* у Нови Сад.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.